

II

Аж ось далеко, на краю пустині,
На заході серед кривавого
Пожару, що залив увесь край неба,
Щось видвиглось, мов стіни височенні,
Немов ріка, що вся в хрусталь замерзла
І всемогущою рукою сторцом
Поставлена поперек краєвиду.
Похиле сонце золотом ярким
Обсипало її горішній крайчик,
А вниз, мов пурпуровий водопад,
Спадав вечірній сутінок і звільна
Тонув у темряві, що низ встелила.
І був той вид для вандрівця німого
Мов грім небесний, наче трус землі.
Він став, мов вкопаний, і перший раз
По довгих-предовгих літах
Весь затремтів. Лице його поблідло.
І очі, мов два яструби шпаркі,
Натужились, аж випручались з ям,
Щоб полетіти там, в ту даль горючу,
І розглядіти те новеє диво.
Та враз пекучий, острій біль змінив
Тупу непевність. Блиснула в очах
Ненависть дика, на устах безкровних
Замерло недошептане прокляття.
«То рай! Гніздо утраченого щастя,
Що, наче сон, майнуло і пропало,
То джерело безбережного горя,
Що так пристало до людського роду,
Мов власна шкура пристає до тіла,
Що пок живий, не вирвешся із неї.
Проклятий будь ти, привиде зрадливий,
Що лиш ятриш мої пекучі рани,
А не даєш ні полекші, ні смерті!
Проклятий будь і ти, і хвиля та,
Коли тебе насаджено, коли
Мій батько перший раз оглянувся в тобі!
В ім'я всіх людських болів будь проклятий!»

І відвернувся Каїн, але — диво! —
Лице його, і очі, й голова
Не слухали того, що каже воля,

І не могли й на хвилю відірватись
Від виду райських стін, і веж, і башт.
«Проч відси, проч! — уста кричали грізно.—
Щоб більш не бачить їх!» Та ноги, в змові
З очима, против волі йшли та йшли
Туди, до райських стін все ближче й ближче,
І бачилось понурому убійці,
Що півдуші в нім гнівно рветься проч,
А пів без пам'яті, мов нетля в жар,
Летить туди, до райських стін хрустальних.

Аж ось потало сонце, і нараз,
Немов собака, спущена з ланця,
Наскочила на землю пільма чорна,
І вид чудовий шез в далекій далі,
І вандрівець в знемозі на пісок
Серед пустині впав. В душі його
Знов залягло старе, глухе терпіння.
Лежав він, мов колода, так всю ніч,
Не кляв, не гнівавсь, не в'язались думи
У голові його, і сон тікав
Далеко від його повік. Всю ніч,
Мов вихром гнані й шарпані, носились
Якісь безладні, дикії картини
Перед його душею. Всі гризоти
І сльози й муки поколінь грядущих
Товпились тут, і наче пчоли в улій
Мід зносять, так у Каїнове серце
Зносили ті будущего почвари
По капельці отрути. На піску
Холодному він кидався і бився,
Мов риба в сіті, а коли явилось
На сході сонце, то в піску була
Глибока яма — знак, де ніч спав Каїн.

А він уже віддавна був в дорозі,
А все на захід. Щось тягло його
Туди, хоч учорашній вид чудовий
Скривала сива мла, що залягла
Густою лавою піввидокруга.
Чого йому туди, він сам не знав,
Нічого там не ждав, не надіявсь,
А все ж ішов. Так журавель, почувши,
Що ген за морем, в північній країні,

Весна зблизилась, розпускає крила
І, пісню дзвонячи, летить туди,
За сотні миль, крізь бурі і негоду,
І стрільців хитрощі, сильця і сіті.

Весь день у млі бродив він, наче в морі.
Аж вечором розвіялася мла,
І на хвилину заходяче сонце
Вказало знов вчорашній вид чудовий:
Хрустальні стіни, золотії башти,
Та так далеко в фантастичній далі,
Що, бачилось, до неба вдвоє ближче.

Та що йому віддалення? Хоч крок
Людський і як дрібний, він перемирить
Всю землю ним, дійде й до краю світу,
Сли там якась мета його манить.
Від смерті брата стільки, стільки літ
Блукав він без мети, ганявсь, мов звір
Сполоханий, щоб сам перед собою
Сховатись,— аж тепер ось перший раз
Якась мета йому заблисла. Хоч і як
Ненависна вона йому, всі рани
Відновлює, всі спомини гіркі
Відсвіжує, та все ж він чує се,
Що дух його притомлений на ній
Спочити може. Хай і так, що се
Спочивок на тернах, на вугіллі
Жарющому, коли б лише як-небудь
Спочити духом, відітхнуть, забутись!